

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.

Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska zbornica —

Ribovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom — Rokopisi se ne vračajo.

Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane petina enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 18.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 69.

Sreda, 30. avgusta 1933.

Leto VIII.

„Izobraženci“ in delavstvo.

Bližamo se volitvam v Delavsko zbornico, ki je po svoji naravi in tudi po zakoniti podlagi ustanovljena za to, da zastopa delavske interese. Delavci morajo to vedeti in se tudi pobrigati, da vlada v Delavskih zbornicah pravi duh delavskih interesov.

Volilna borba se je pričela. Najbolj glasni so klerikalci. Pričeli so pravcato gonjo proti delavstvu. — Predvsem mislijo, da bodo želi svoj uspeh s tem, če skušajo očrniti razredno zavedno delavstvo in njega gibanje, kar pa je popolnoma izključeno, ker že sama najnovejša zgodovina jasno dokazuje, kako »velik prijatelj delavstva« je klerikalizem.

Danes hočemo omeniti samo eno tezo, ki jo je priobčil nedeljski »Slovenec«. Tam pravi ta sedaj pred volitvami v Delavsko zbornico »delavski« list, da mora delavsko gibanje imeti absolutno izobražence za voditelje; če teh nima, se ne more razvijati in uspevati, mora propasti.

Kakšne ljudi ta list misli pod »izobraženci«, ne pove popolnoma jasno, vsekakor pa smatramo, da misli tu na takozvano inteligenco. Značilno je torej, da odreja delavstvu sposobnost, da se bojuje in vodi borbo samo.

Toda ne smemo se čuditi tej tezi. V Italiji se je klerikalizem podal fašizmu in v Nemčiji hitlerjanstvu, ne da bi zahteval garancije za delavske socialne pravice. Na Madžarskem, Poljskem, v Španiji in v Avstriji podpira klerikalizem najhujšo reakcijo, ki je absolutno nastrojena proti delavskim socialnim pravicam in proti delavski enakopravnosti. Cerkev je tudi, to je »Slovenec« že večkrat povdaril, pristaš stanovske državne oblike, kar ne pomeni nič drugega, kakor da se hoče narodu, ne le delavstvu odvzeti vsakršno pravico besede v politiki in gospodarstvu. Cerkev vodijo sami izobraženci, ki pa nimajo nikdar resne besede za delavstvo, zakaj platonične izjave glede socialne pravičnosti se ne morejo smatrati kot resne, ker cerkev v socialnih vprašanjih nikdar ne zavzame odločnega stališča proti izkoriščanju in krivicam družabnega reda. Klerikalizem še ni nikdar ultimativno zahteval družabne pravičnosti, marveč je v vseh borbah s političnimi in družabnimi faktorji reševal le sam sebe in se s konkordatnimi pogodbami vezal na molčečnost in usluge.

Ta inteligenca torej, ki ima pogodbeno druge interese, ne more biti nikdar voditelj zdravega delavskega gibanja.

Kaj pa inteligenca sploh? Z njo je navadno križ. Skoraj vsa inteligenca je vzgojena v duhu današnje izkoriščevalne družbe. Le malo inteligentov se je posvetilo socialistični izobrazbi, zato imamo v delavskem gibanju tudi malo inteligence, malo nesebične inteligence, ki bi ne le teoretično, ampak tudi praktično služila delavskemu gibanju. Inteligent v delavskem gibanju je dobrodošel, mora pa biti konstruktiven delavec in socialist tudi v praksi. Nikdar se ne sme posluževati korupcionističnih metod, nikdar varati gibanja z demagoškimi pretenzijami v svrhu dosege osebnih ali klikarskih navideznih uspehov. Inteligent utegne biti sicer duhovni voditelj, toda udarna sila delavskega razreda pred-

V boj za stara bojna oporišča.

Volitve v Delavsko zbornico in obetajoče se volitve v občinske svetse bodo izvršile v času, ki je za delavstvo najtežji, odkar živimo v Jugoslaviji. Tisoči so brezposelni, drugi delajo le v skrajšanem času in s skrajšanim zaslužkom, tretjim obetajo redukcijo. Včasih smo doživljali po svetu dogodke, ki so vlivali novega poguma pri delu za proletarsko stvar. Sedaj pa se je marsikje reakciji posrečilo, da je izkoristila bedo proletariata in da je prodrla s fašizmom, ki naj napravi iz modernega, svobodnega delavca prisilnega delavca.

Zato marsikateri zapade v razpoloženje: češ, kaj nam pomagajo volitve in vse socialno-politično udejstvovanje, ko pa vidimo, da nas beda vedno bolj stiska. Tega pa ne pomisli, da bo delavstvo izgubilo vse, kar si je že pridobilo, če bo čakalo s prekrižanimi rokami. Seveda lažje je žeti uspehe in naskakovati vedno nove postojanke, korakati proti svetlemu končnemu cilju. Toda nobena vojna se ne vojuje s samimi zmagami in z neprestanim prodiranjem. Danes se mora proletariet boriti predvsem za ohranitev že osvojenih postojank, da, marsikje se mora tudi boriti za zopetno pridobitev nečesa, kar je že imel.

Današnji položaj delavstva in tisto pasivno razpoloženje je podobno taki-le vojni situaciji: Armada mora zopet osvojiti gorske postojanke, iz katerih se je morala umak-

niti v zadnji bitki. Zopetna osvojitve teh postojank še ne pomeni odločilne bitke v tej vojni, temveč samo važno oporišče za nadaljnje boje. Tedaj pa pridejo med vojaške bataljone ljudje, ki šušljajo: »Ah, čemu se boriti za te hribe? Saj smo že bili zgoraj in vemo, kako je. In če jih zopet zavzamemo, vojna še vedno ne bo odločena.« Če bi poslušali take ljudi, bi bila vojna res odločena — z zmago sovražnika.

Prav zaradi tega težkega položaja je treba dvakrat bolj budno stati na straži, utrjevati zakope in se pripravljati na nov pohod.

Volitve v Delavsko zbornico ne bodo odločile zadnjega vprašanja — preobrazbe človeške družbe. Odločale bodo o tem, kako se bo v bodoče razvijala delavska borba. Čim bolj bodo zmagale razredne strokovne organizacije, čim močnejše bo zastopstvo marksističnega delavstva v novi Delavski zbornici, tem večjo avtoriteto bodo dosegle delavske organizacije pred podjetniki in pred javnostjo in pod toliko lažjimi pogoji se bo nadaljevala pravda hlapca Jerneja.

Zato, sodrugi, baš sedaj pokažite, da ste pravi, vztrajni in pogumni delavski borci! Delavske vrste se morajo razgibati, novo življenje mora priti med nas, da čim prej pride-mo v lepše in srečnejše čase!

Volitve v Delavsko zbornico naj bodo javna manifestacija prebujene delavske samozvesti!

Pred okupacijo Albanije.

Zasede jo Italija.

Svobodoljubnemu albanskemu narodu je stavila Italija ultimativne zahteve, ki pomenijo, da postane Albanija italijanska kolonija. Italija zahteva v vseh ministrstvih prve uradnike Italijane, uvedbo italijanščine v šolo, finančno diktaturo itd. Vprašanje je, kako bodo Albanci pozabili na svoje boje za svobodo; na drugi strani je pa Albanija navezana na italijansko finančno pomoč. Zasedba

Albanije je vsekakor vprašanje mednarodne politike, ker bi z njo pridobila Italija trdno bazo na balkanskih tleh, kar bi utegnlo na razvoj balkanske in srednjeevropske politike jako mnogo vplivati. Italija ima že po tiranski pogodbi pravice izkrcati čete v Albaniji, z okupacijo pa bi dosegla nevarno operacijsko bazo za Balkan in v Sredozemskem morju.

Ne fašizem — demokracija!

Na pariški socialistični konferenci je rekel s. Vandervelde:

Sodrugi, prva načelna jasnost, ki si jo moramo ustvariti sami med seboj, je, da je fašistični krivi nauk, verovati, da mora fašizem brez-pogojno zajeti vse dežele...

Zato moramo s te konference oznaniti vsem delavcem predvsem: **Nauk, da je demokracija odrekla odklanjamo kar vnaprej**, ker je zmoten... Demokracija je edina pot, po kateri delavski razred lahko hodi!

vsem, ker delavstvo se ne bo nikdar osvobodilo potom demagoške diplomacije, ampak le potom svoje organizirane moči in nesebičnega vodstva te delavske moči.

Iz teh razlogov smatramo, da je teza klerikalizma napačna. Socialni boj ni umetnost; je praktično življenje, ki tudi samo uči. In tudi delavec, ki se hoče pobrigati za samoizobrazbo in za usodo sotrpinov, si lahko pridobi vse spretnosti v borbi za pravice delavskega razreda. To je

Jugoslovanska narodno radikalna stranka

Ustanovitev bivše Jugoslovanske narodno radikalne stranke je notranji minister zavrnil, češ, da ima preveč plemenskega obeležja razpuščene stranke.

De Valera je razpuštil fašistično organizacijo modrih srajc.

Za vse prestopke v zvezi s to prepovedjo je pristojno vojno sodišče, kateremu je na čelu pet vladnih poverjenikov z neomejenimi polnomočji.

tudi njegova dolžnost. Inteligenca pa naj to borbo kulturno izpopolnjuje in podpira.

Mi se torej ne moremo pridružiti načelu, da more delavsko gibanje voditi samo inteligenca, ker ne priznavamo ne hierarhije in tudi ne avtoritacije. V delavskem gibanju lahko izobraženci kot enakovredni člani sodelujejo in ga vodijo absolutno v delavskem interesu, to je kot antipoden organizem v današnjem družbinem sistemu.

S kongresa socialistične internacionale.

Proti fašizmu. — Svetovna manifestacija dne 9. novembra 1933.

Dne 26. t. m. ponoči je konferenca socialistične internacionale v Parizu zaključila svoje zasedanje. Ob koncu konference je bila po referatu s. Otona Bauerja sprejeta resolucija, ki poziva k enotnosti delavskega gibanja.

Končno je sklenila konferenca še naslednjo resolucijo:

1. Vse socialistične stranke prirede dne 9. novembra, ob obletnici nemške novemberske revolucije leta 1918 velike manifestacije proti fašizmu in hitlerizmu.

2. Internacionala se udeleži z vsemi svojimi silami organiziranja moralnega in materialnega bojkota proti Hitlerizmu. Podpirala bo žrtve fašizma in hitlerizma, kakor tudi prizadete politične begunce.

3. Internacionala pozivlje vse svobodne narode, da se strnejo proti vojni nevarnosti, ki jo predstavlja fašizem in hitlerizem.

4. Internacionala pozivlje dalje demokratične narode, da sporoče Društvu narodov vse probleme, ki ogrožajo svetovni mir, kakor tudi novo oboroževanje Nemčije, agitacijo Nemčije v Avstriji, Danzigu itd. Konferenca odobrava skupno resolucijo socialistične delavske internacionale in strokovne internacionale glede borbe proti vojni. Pritrjuje, da ima Nemčija, enako kakor drugi narodi, enake pravice, pa tudi enake dolžnosti glede oboroževanja in zlasti pa glede razorožitve.

Konferenca odklanja vsakršen pristanek nacionalizmu in ne zavzema dejansko nikakršnega določnega stališča napram diferencam v francoski stranki.

Bauerjeva resolucija glede zedinjenja delavskega gibanja je bila sprejeta z 291 glasovi, proti 18, resolucija o razorožitvi z 283, proti 19.

Tanke za Nemčijo.

Neverjetne vesti.

V Amsterdamu izhajajoči tednik »Freie Presse« poroča po neki v Parizu izdani knjigi, da je francoska tovarna Schneider-Creusot v zadnjih mesecih dobavila Nemčiji 500 tankov. Pošiljka je bila poslana preko Holandije, da je bila s tem pošiljatev maskirana. Po isti vesti je francoska pacifistinja Marcela Cappy na mnogih zborovanjih v severni Franciji poročala javno, da je Eugen Schneider Hitlerja podpiral z denarjem in zalagal z velikimi množinami razstreliv. Firma Schneider-Creusot teh vesti ni preklalala.

Za diplomacijo nastane važno vprašanje: Ali je resnica, da je francoska oboroževalna industrija oborožila Hitlerja?

To sta dve politiki: politika državnikov in politika kapitalistov.

Kdaj bo zmagala politika demokratičnih državnikov?

Na popolnoma znanstveno podlago je sklenila sovjetska vlada preurediti svoje znanstvene zavode in jih odtegniti vplivu politike. Odslej se bodo profesorji in slušatelji izbirali samo na podlagi inteligenčne in strokovne kvalifikacije.

500 kitajskih vasi je preplavljenih ob Rumeni reki v provinci Honan. Okrog pol milijona ljudi je brez strehe, 2000 ljudi je utonilo.

Iz novega občinskega zakona.

Kako se vrše občinske volitve.

Danës priobčujemo najvažnejše določbe novega zakona o občinskih volitvah. Nekatere podrobnejše odredbe glede sestave kandidatnih list, glede sestave in poslovanja volilnih odborov in postopanja pri glasovanju, se bodo izdale še z banovinsko naredbo, ki pa bo morala biti v popolnem soglasju z določbami občinskega zakona. Ko bo naredba izdana, bomo tudi o njej poročali.

Koliko odbornikov bodo imele posamezne občine?

1. Občine, v katerih je število prebivalcev manjše kot 3000, imajo 18 odbornikov;

2. občine od 3000 do 5000 prebivalcev dobijo 24 odbornikov;

3. občine od 5000 do 8000 prebivalcev 30 odbornikov;

4. občine od 8000 prebivalcev ali več pa 36 odbornikov.

To število občinskih odbornikov se lahko zniža z občinskim statutom, ki ga odobri ban, toda znižba sme znašati največ tretjino po zakonu določenega števila odbornikov.

Kdo ima volilno pravico?

(Aktivna volilna pravica.)

Občinski odbor se voli na podlagi splošne in enake volilne pravice. Glasovanje je javno. Volilci so vsi moški državljani, ki so dovršili 21. leto in če najmanj 6 mesecev stanujejo v občini.

Volilne pravice pa nima:

1. kdor je bil obsojen na robijo ali na zapor, daljši od enega leta, dokler mu niso vrnjene pravice,

2. kdor je bil obsojen na izgubo častnih pravic,

3. kdor je v konkurzu ali pod kurateljo,

4. kdor je izgubil volilno pravico z obsodbo zaradi volilnih kaznivih dejanj.

Volilci! Prepričajte se pri občini, ali ste vpisani v volilni imenik!

Kdo je lahko izvoljen za občinskega odbornika?

(Pasivna volilna pravica.)

Za občinskega odbornika more biti izvoljen tisti občan, ki ima volilno pravico po zakonu o volilnih imenikih in ki je dovršil 25. leto starosti.

Od volitve so izključeni in ne morejo biti odborniki:

1. občinski uslužbenci, dokler so v aktivni službi;

2. uradniki tistih oblastev, ki vodijo neposredno nadzorstvo nad občino;

3. tisti, ki so z občino v pravdi, dokler se pravda ne dovrši;

4. občinski dobavitelji, podjetniki občinskih del in zakupniki občinske imovine in dohodkov;

5. tisti, ki morajo položiti račun o opravljanju občinske imovine ali o opravljanju katerega občinskega zaveza ali o kakem poslu, ki ga jim je

občina poverila, dokler ga ne položijo;

6. tisti, ki brez opravičenega razloga niso sprejeli odborniške dolžnosti ob poslednjih volitvah;

7. tisti, ki stalno uživajo vzdrževanje ali podporo iz občinskih ali drugih javnih sredstev, razen državnih;

8. tisti, ki so s predsednikom ali člani uprave v krvnem sorodstvu do vštete četrtga kolena ali v svaštvu do vštete drugega kolena.

Duhovniki, aktivni državni in samoupravni uradniki, analfabetje in tisti, ki ne znajo slovenskega ali srbohrvatskega jezika v besedi in pisavi, ne smejo kandidirati na kandidatni listi na prvih šestih mestih. So

torej lahko izvoljeni za občinskega odbornika, ne morejo pa biti izvoljeni za občinskega predsednika ali za člana občinske uprave.

Kako se sestavljajo kandidatne liste?

Ker so občinske volitve nepolitične, smejo vlagati kandidatne liste ne samo koncesionirane politične stranke, ampak tudi druge gospodarske, socialne in kulturne skupine.

Kandidatne liste se imenujejo po imenu nosilca, ne pa po imenu stranke ali skupine.

Vložene kandidatne liste potrjujejo okrajna sodišča.

Natančnejše predpise in formulacije bomo objavili, ko bo izdana banovinska naredba.

(Dalje prihodnjič.)

Iz boja za delavsko zbornico.

Meščanska ljubezen do delavcev.

Bat'a v prijaznih inseratih opozarja stariše, naj nabavijo čevlje za otroke ob pričetku novega šolskega leta. Bat'a je prijatelj starišev! Prav take prijatelje ima hipoma delavski razred v treh ljubljanskih meščanskih dnevnikih. Volitve v Delavsko zbornico so razpisane — in naenkrat sta »Jutrov« in katoliški tiskovni koncern polna ljubezni do delavskih — glasov. Prednjači seveda Kopitarjeva pisarna katoliškega tiskovnega društva. Kako pripraviti delavce, da bodo vsaj deloma volili zastopnike katoliške in liberalne kapitalistične struje? Ta posel je težak. Kajti Delavska zbornica je pod upravo marksistične večine tako uspešno in vzorno branila delavske interese, v vsem njenem poslovanju je bilo toliko iniciativnosti, pa tudi premišljenosti, da mora to še »Slovenec« proti svoji volji priznati, ko pravi v svoji 194. številki, »da je bila Delavska zbornica v Ljubljani zvor vsem enakopravnim zbornicam v državi«. Ampak potem pa »Slovenec« zavija resnico, češ, da je bilo njeno delovanje tako vzorno samo radi močne opozicije narodnjakov in krščanskih socialcev. Imenitno! To je prav tako, kakor če bi rekli, da Dunaj vodi vzorno socialistično politiko samo po zaslugi krščanskih socialcev, ki jim je vsa delavska politika v občini tak trn v peti, da stalno gruntajo, kako bi vzele avtonomijo Dunaju in se s silo polastili občinske uprave ter uvedli v njej kapitalistično politiko. Pa pustimo Dunaj. Radi ljubljanske Delavske zbornice je resnica ta, da bi v pretekli dobi mogla mnogo uspešneje braniti delavske interese, če bi bilo zastopstvo razrednih strokovnih organizacij tako močno, da ga opozicija ne bi mogla nikdar ovirati. Če bo treba, bomo objavili dokumente, kako je oficijelno »Slovenčeva« struja skrbela za motenje dela in kršitev avtonomije Delavske zbornice. »Slovenec« prinaša uvodnik »Za novo lice Delavske zbornice«. Da, delavci,

poskrbite, da bo dobila Delavska zbornica res novo — pravo delavsko lice! To lice ji morejo dati samo izvoljeni zastopniki razrednozavednih kovinarjev, rudarjev, steklarjev in industrijskih delavcev.

Krščanski socialci, nastanjeni v Delavski zbornici, so v svoji osebni agitaciji radi povdarjali, da so proti oficijelni klerikalni struji, proti »Slovincu«, proti katoliškemu kapitalu, da celo proti vatikanski politiki, da so s tem lovili pristaše med delavci. Sedaj pred volitvami v Delavsko zbornico so se pa seveda spet lepo sporazumeli z oficijelnim političnim katolicizmom in objavili v »Slovincu« proglas skupaj s Kremžarjem, ki je bil svoj čas urednik klerikalnega bulvarnega žurnala »Večerni list«, ki je imel edino to nalogo, da je z vsemi najgнусnejšimi sredstvi pobijal delavsko gibanje, ki se je takrat razmahnilo tako, da je že resno ogrožalo interese dobičarskega kapitala.

Kakor se čuje, so pri »Slovincu« samolastno objavili Kremžarjev in JSZ proglas skupaj, ker kršč. socialci niso sklenili še nobenega sporazuma s katoliškim tiskovnim društvom. Potemtakem se obeta še lepa diplomatska borba med oficijelnimi klerikalci in opozicionalnimi kršč. socialci.

Da bodo vsi katoliški podjetniki vedeli opozoriti svoje nameščence, da je edino prava lista za Del. zbornico Kremžarjeva lista, bodo za časa volitev v Del. zbornico prinašali delavstvu naklonjene članke tudi oni katoliški organi, kakor »Domoljub«, »Slov. gospodar« i. p., ki so bili doslej namenjeni bolj kmetom. Tako razveseljivo vest prinaša poziv oficijelne »Slovenčeve« liste, ki se imenuje »Društvo združenih zasebnih in trgovskih nameščencev Slovenije«. Cela lista začasno še ni sestavljena. Zato še ne vemo poročati, če bo na njej tudi Gosar, ki je odpravil stanovanjsko zaščito, ko je bil minister za socialno politiko.

Doma in po svetu.

Skrajno izkoriščanje rudarjev.

V premogovniku »Janda« v Raški v Sandžaku imajo M. Savič in sinovi premogokop. Zaposlenih je tam okoli 600 delavcev, ki kopljejo lignit. Do 30 vagonov so ga nakopali na dan. Tudi kupcev je bilo dovolj, toda lastniki so tožili, da ne morejo dobiti denarja za prodani premog. Lastniki so plačevali delavce z denarjem in živili, toda plačila so bila vedno manjša in dolg na delavskih plačah je naraščal. Prišlo je tako daleč, da so rudarji prejeli za plačo dne 17. t. m. samo 100 hlebcov koruznega kruha. Dne 18. t. m. so pa delavci zahtevali izplačilo plač in ustavili delo. Delavstvo je živelo v grozni bedi in zanemarjenih barakah ter je v daljši dobi razjedalo vse, obleko, obutev in druge predmete kmetom v okolici za najnujnejša živila. Bosi in skoraj nagi so hodili v zadnjem času na delo v rudnik. V rudnik je prispel takoj sreski načelnik iz Novega Pazarja in je uvidel, da ob takih razmerah ni mogoče nadaljevati dela. Ni še videl tako stradanjih delavcev. Obrat je sedaj ustavljen. Kaj pa sedaj? Ali je s tem socialno vprašanje 600 rudarjev in njih družin že rešeno? Sreski načelnik je sicer poslal poročilo o položaju v rudniku banski upravi in ministru za šume in rude, kaj pa bodo te oblasti ukrenile, ni znano. Iz te nove delavske tragedije pa je zopet eno razvidno: da naša gospodarska politika ni na pravi poti. Tam oderuštvo, tam ni denarja, tam zopet ni konzuma! Kaj je temu vzrok?

Preveč učiteljev ali pa premalo šol. Z ozirom na to, da okoli 3000 učiteljev in učiteljic novincev ne more dobiti učiteljske službe, so letos ukinili sprejemanje učiteljskih novincev v prvi letnik. V ljubljansko učiteljsko se bodo sprejemali v omejenem številu le moški učiteljskiški.

Gospodarska mala antanta bo imela svojo prvo konferenco septembra meseca v Pragi.

Gorenjski kot hoče imeti baje Italija. Prav verjetna je vest nekega lista, da bi Italija rada dobila gorenjski kot z Bohinjem in Bledom, da bi imela lepšo železniško zvezo z Avstrijo.

Umrli je senator dr. Emil Gavrilja v zdravilišču Rogaška Slatina. Gavrilja je bil star 72 let in odvetnik v Velikem Bečkerek. Udeleževal se je prejšnja leta nacionalistično.

Kmetijska razstava na letošnjem jesenskem velesejmu v Ljubljani od 2. do 11. sept. bo obsegala: a) sirarsko in mlekarstvo, na kateri sodelujejo skoraj vse mlekarke in sirarske zadruge; b) čebelarstvo, na kateri sodelujejo skoraj vse čebelarke; c) oddelek za zelenjadarstvo; d) oddelek za vino in vinski sejem. — Kmetijsko razstavo organizira kmetijski odbor velesejma. Tej razstavi bo

Tone Maček:

Slučaj Kumberger.

A tudi tega zaslužka je kmalu zmanjkalo. Ko so črešnje najlepše cvetele, je postalo Francetu dolg čas. Zdel si je odveč pri hiši. Njiva je bila zorana in posejana, ostalo pa lahko ženske in mlajši brat brez njega opravijo. In sram ga je bilo, da ob nedeljah v fantovski družbi ni imel niti za pol litra vina. Kako je zavidal svoje, malo starejše sovrstnike iz okoliških bajt, ki so prihajali za praznike na dopust iz Trbovelj, z zelenimi žametastimi telovniki, od katerih so jim visele težke srebrne verižice s tolarji, na gladko pričesanih lasih so pa zanosito nosili na uho pomaknjene nove klobuke s krivci.

»Mi smo knapje, in imamo denar! Kaj boste vi, ki se mater za krila držite!«

Tako so zabavljali in žvenketali s kronami v žepu, se obrnili na peti, zavriskali in izginili v prvo gostilno. Domači fantje, ki so se morali za štiri-deset krajcarjev potiti po vinogradih, so se jim spoštljivo umikali in čakali na čast, kedaj bo kateri izmed srečnih enega ali drugega poklical pit. Na tihem so si vsi želeli iti tja, od koder so ti prišli, kjer se menda kar z lopato zajemajo srebrne krone. Ali mnoge so držale doma njih posebne gospodarske ali družinske razmere. Le redki so bili med njimi, ki so na trboveljske dopustnike gledali ravnodušno ali celo s prezirom.

2

Na prstih ene roke bi bil lahko seštel tiste kmet-ske velikaše v župniji, ki jim ni bilo treba gledati za postranskim zaslužkom. To so bili gostje gostilniške posebne sobe. Če so knapje v prvi sobi naročili liter vina, so ga sinovi premožnih kmetov v posebni sobi naročili »štetan«. Če je knap vrgel srebrn goldinar na mizo, je kmet v posebni sobi vrgel bankovec, in če je v prvi sobi kdo ponudil natakarike kozarec, so jo takoj klicali v posebno sobi, naj pride pit. In morala je takoj iti, čeprav se je s tem zamerila svojemu fantu v prvi sobi. Če ne, bi jo ozmerjal gostilničar.

Ta tiha mržnja med sinovi bajtarjev in premožnih kmetov se je večkrat razvila v ljut pretep s krvavimi glavami.

Tretjo nedeljo po veliki noči se je France vrnil precej pozno od desete maše. Ostali so že odjužnali. Mati mu prinese iz kuhinje lonec kislega zelja in fižola.

»Jed bo že mrzla. Kje pa si bil tako dolgo?«

»Papežev Janez je prišel domov iz Hrastnika, pa me je povabil na pol litra vina.«

»Ali je bila zopet Zavškova Meta z njim? Le glej, da še ti ne znoriš.«

»Kaj pa je zato? Saj jo bo poročil in vzel k sebi v Hrastnik.«

»Če bi imel kaj vreden zaslužek.«

»Se hvali. Za poroko si je že sto kron dal na stran. In obleko si je že kupil.«

Nekaj časa sta molčala. Mati je sedela na oglu zapečka in med prsti vrtela trak od predpas-

nika. France je postrgal ostanke iz lonca, obliznil žlico in jo položil na mizo:

»Matj, jutri grem.«

»Kam? Ali te je kdo naprosil?«

»Ne. V Hrastnik grem. Janez mi je pravil, da bodo pri rudniku spet nekaj novih delavcev sprejeli. Kaj pa čem vedno doma?«

Mati je vstala in vzela izpraznjen lonec z mize:

»Najraje bi videla, da bi nikomur ne bilo treba hoditi od doma. Pa smo reveži. No, odrasel si že dovolj. Da bi le doma ne pozabil.«

»Ne bojte se, mati. Vsaka ptica rada prileti tja, kjer se je izvalila.«

Drugo jutro je vstal France s solnčnim vzrodom. Mati je že skuhala lonček mleka. Napravil se je, odrezal kos kruha in ga vtaknil v žep.

»Drugega sedaj ne vzamem s seboj. Če bom sprejet, pridem še mogoče do večera domov, če bom pa preveč utrujen, pa prenočim pri Janezu in pridem šele jutri. Med tem mi pa operite in zašite perilo in pripravite Tonetov vojaški kovčeg, saj on ga ne bo več rabil.«

»Bom. Brez skrbi. Pa srečno hodi!«

France se je napotil peš po okrajni cesti, tik ob šumeči Savi, v približno pet ur oddaljen premogovni revir. Papežev Janez se je že prejšnji večer vrnil tja z vlakom. France pa ni hotel trati svoje zadnjega drobiža za vožnjo.

(Dalje prihodnjič.)

priključena še e) razstava dalij, ki jo priredi Klub ljubiteljev dalij v Ljubljani. Dalje bodo priključene še sledeče razstave: f) razstava goveje živine montafonske pasme, ki jo priredi živinorejska zadruga »Jugomontafon«. Razstava se vrši 2. in 3. septembra; g) razstavo koz in ovac priredi Društvo rejcev malih živali »Živalica« in traja od 4. do 11. septembra; h) in ves čas razstave, to je od 2. do 11. septembra velika razstava poljedelskih strojev in orodja.

Nemški emigranti so izgubili državljanstvo. Znani nemški pisatelji Henrik Mann, Ernest Toller, Alfred Herr, Oton Wells, Georg Bernhard, dr. Vili Förster, Hellmuth von Gerlach so po sklepu nemške vlade izgubili državljanstvo, njih imetje pa je bilo zaplenjeno, češ, da so današnje nemško barbarstvo razkrinkali v inozemstvu. Tudi Breitscheida in Scheidemanna je doletela ista usoda. Henrik Mann je sicer v resnici zapisal v »Prager Presse« članek, v katerem pravi o današnjem režimu, da ga vodi velik del patalogično zločinskih oseb, ni pa s tem napadal nemškega naroda, o katerem pravi, da je dober in plemenit. Tragično v današnjih nemških razmerah je, da je bil narod po psihozi takih ljudi kakor so Göring, Hitler in drugi, zapeljan v veliko zmoto.

Pruski nemški veleposestniki so sklenili, da dajo naseljencem nekaj svojih zemljišč na razpolago za obdelovanje. Z naselitvijo se iznebe nadležnih zaposlenih, ki bi zopet lahko pričeli sanjati o novi revoluciji. Obenem pa store to veleposestniki prostovoljno in bodo stavili najemnikom trde pogoje, da bodo socialno odvisni od njih.

Sekira pada. Zadnje dni se je v Nemčiji nad štirimi moškimi in eno žensko izvršila smrtna kazen radi raznih izvršenih ali poizkušanih, deloma političnih, umorov. Odsekali so jim glave.

Francija je zasedla Andoro. Andora je mala republika v Pirenejih, na špansko-francoski meji, že od pamtiveka samostojna. Njena samostojnost je bila zadnjič prekršena leta 1794., ko so jo za časa francosko-španske vojne za nekaj časa zasedle francoske čete. Je to pravzaprav samo večja gorska občina, ki se preživlja poleg nekaj malega poljedelstva, večinoma z ovčerejo in tihočapstvom. Njeno obrambno moč predstavlja sedem policajev in 36 dobrovoljcev. Povod za zasedbo Andore so kapitalistični interesi: neka francoska družba hoče Andori zgraditi vodno električno centralo, čemur so se pa Andorci uprli in sklicali v svoje glavno mesto La Vica (neznatno gnezdo) protestno zborovanje, ki pa ga je zastopnik francoske vlade prepovedal in pozval 60 francoskih žandarjev, ki so domačine razorožili. — Male ribe so bile vedno hrana velikim.

Vojna na Daljnem vzhodu neizbežna. Bivši predsednik Avstralije, Hughes je imel v Sydneyju govor v radiu, v katerem je opozarjal svoje rojake na vojno nevarnost v Tihem oceanu, ki je baje neizbežna. Mandžurija ne bo mogla dolgo zadovoljevati kolonizacijskim svrham Japonske in je zelo verjetno, da bodo Japonci od Avstralije zahtevali, da prevzame preveč njihovega prebivalstva. Če bo hotela Avstralija ostati svobodna domovina belcev, se bo morala pripraviti na obrambo. Kakršen je položaj danes, bi se Avstralija ne mogla upreti močnemu japonskemu napadu. Radi tega mora Avstralija ojačiti svojo obrambno sredstva, da bi se mogla upirati sovražniku vsaj tako dolgo, dokler ne dosepe britansko brodogradnjo.

Japonska nota Ameriki in odgovor na njo. Japonska je poslala Zedinjenim državam ameriškim ostro noto, v kateri protestira proti njenemu načrtu gradnje novih vojnih brodov, zakar je predvidenih v tekočem državnem proračunu 700 milijonov dolarjev. Amerika je odgovorila, da si pri svojem vojnomojnariškem programu ne pusti od Japonske ničesar predpisovati in je takoj odredila, da se dogotovita dve novi matični ladji za letala, dve križarki in več novih podmornic. — Tekmovanje sil v Tihem oceanu je torej pričelo vsestransko.

Knjige „Cankarjeve družbe“

V oktobru mesecu izidejo za leto 1933-34 4 krasne in nadvse zanimive knjige te družbe, in sicer:

1. KOLEDAR »CANKARJEVE DRUŽBE« za leto 1934, ki bo zelo lepo ilustriran in poln zanimivih razprav, povesti in spisov.
2. Ivan Molek: »VELIKO MRAVLJIŠČE«. Roman, poln dogodivščin slovenskega izseljenca, nekako nadaljevanje romana istega pisatelja, ki ga je izdala »Cankarjeva družba« lani.
3. Ivan Vuk: »ZGODBE PONIZANIH«. Povesti in črtice iz delavskega življenja, kjer bo vsak našel kos samega sebe.
4. Sigma: »NAŠ SVETOVNI NAZOR«. Teorija in razvoj dialektičnega materializma. Dragocena knjiga za vsakega mislečega, po izobrazbi in osvoboditvi strmečega delavca in delavke.

Pripomba: Mesto Zoščenkovi satir in humoresk, ki so bile prvotno namenjene kot tretja knjiga letošnje izdaje knjig »Cankarjeve družbe«, bo izšla knjiga Ivana Vuka »Zgodbe ponizanih«. Knjiga je zelo lepa, da jo bo vsak član z veseljem in z zadoščenjem čital.

Zato, kdor še ni član, naj pošlje takoj članarino 20 Din. Položnica se dobi pri vsaki pošti. Na njo naj zapiše št. 13703 »Cankarjeva družba«, Ljubljana in odpošlje tako 20 Din. Ali pa v znamkah na naslov »Cankarjeva družba«, Ljubljana, Poštni predal 290, ter svoj točen naslov. — In v oktobru dobite 4 lepe knjige, od katerih bo že vsaka posamezna vredna 20 Din.

Oboroževanje na debelo.

Z dejanji države, ki govore na mednarodni konferenci za razorožitev, naravnost ironizirajo mednarodni parlamentarizem. Nove vojne ladje grade Zedinjene države; sicer priporočajo razorožitev drugim državam in žele, da se napravi dogovor glede napadnega orožja in morske obrežne kontrole. Drugače pa Zedinjene države nočejo nobenih dogovorov.

Naravnost obsežen pa je angleški pomorski mornariški program. Anglija bo gradila 21 križark, 15 do 18 torpednih rušilcev na leto, večje število podmornic, ojačila bo vojno zrakoplovstvo ter povečala mornarico za 100.000 mož.

Isto delata Italija in Francija. Francija je poslala nekaj svojih čet na nemško mejo.

Henderson je potoval v Ženevo, da skuša pripraviti razorožitveno konferenco. Ima pa malo upanja, ker se prizadete države izgovarjajo na Italijo in Nemčijo, ki bolj in bolj ogrožata mir v Evropi. Tudi predsednik angleške vlade Macdonald pojde v Ženevo, ker bi v tem vprašanju dosegel vsaj malo uspeha, kar je mogoče njegova osebna želja, ne pa želja angleške konservativne vlade, ki je najbolj dosledno imperialistična vlada na svetu.

Tako pada krinka hinavskemu kapitalizmu vedno očitneje z obraza, ne da bi se narodi uprli mednarodni demagogiji in mednarodnemu varanju.

Kako dolgo še pojde ta brezsrčna igra z narodi? Naj je bo konec!

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Ljubljana.

Ljubljana v jeseni. — Pripravlja se zopet jesenski sejem v Ljubljani od 2. do 11. septembra. Ravnateljstvo velesejma hoče menda ohraniti stare cene vstopnicam; za enkratno ogled razstave 10 Din, kdor pa hoče imeti polovično vožnjo, mora plačati za izkaznico 30 Din. To so za današnje čase gotovo pretirane cene. Saj se taka polovična vožnja izplača samo na prav dolge proge, iz večine slovenskih krajev pride pa skoro ceneje, če plača človek celo vožnjo. In za enkratno ogled kar 10 Din, ko razstava niti ne nudi mnogo novih zanimivosti! Ravnateljstvo velesejma ima tako lepe dohodke, da bi se prav lahko odreklo nekaj procentov čistega dobička, če bi vstopnino znižalo. Kljub tej visoki vstopnini se pa prakticira še to, da je treba za nekatere paviljone plačati še posebno vstopnino. Če se pravi, da velesejske razstave služijo splošnosti, potem ni treba odirati ljudi, temveč naj se jim za drag denar res nekaj nudi.

Starši, pozor!

Kupujte vse šolske potrebščine za svojo deco v naši trgovini na

Slomškovem trgu št. 6
Ljudska tiskarna Maribor

Maribor.

Znižanje krušnih cen. Z ozirom na dejstvo, da je moka v zadnjem času znatno padla, je mestno načelstvo predpisalo na podlagi § 105 o. z. Udrženju pekovskih mojstrov z veljavnostjo od 30. avgusta t. l. dalje sledeče krušne cene: za beli kruh kg Din 4.—, za polbeli kruh kg Din 3.50, za rženi in črni oz. mešani kruh kg pa Din 3.—. Drobnopivo (žemlje) komad Din 0.50. Drobnopivo mlečno pecivo mora tehtati najmanj 5 dkg, a običajno pecivo (žemlje) 7 dkg. — Kruh (razen peciva in specialnih vrst kruha, ki prihajajo v trgovino v manjši teži nego pol kg) se sme po določbi čl. 89 Pravilnika k zakonu o nadzorstvu nad živili, prodajati samo v kosih (štrucah) po pol, tričetrt, 1, 1 in pol, 2, 2 in pol in 3 kg. Mestno načelstvo je upoštevalo vse okolnosti, predvsem režijske stroške mojstrov in za to ne more priznati kalkulacije Združenja pekovskih mojstrov, ki mu je bila predložena. Prestopki tega sklepa se bodo zasledovali in kaznovali po obstoječih predpisih.

Pritožbe iz Derwuschkove tovarne. V opekarni Derwuschek, katero vodi sedaj ing. Kiffmann, se delavci zopet pritožujejo nad neredom. Tovarna ne izpolnjuje zakonitih predpisov obrtnega reda in to zlasti glede plačevanja medze za časa bolezni. Tovarna delavcem ni plačevala mezde za en teden v času bolezni, kakor to predpisuje zakon. Nadalje je tovarna odtegovala delavcem za neko kavcijo. Ko pa so delavci izstopili, jim teh odtegljajev sedaj ni hotela izplačati, ampak jim je pravila, da bo plačala šele oktobra, če bo denar. Tako je imelo tiritati n. pr. dvanajst delavcev za kavcijo skupaj čez Din 5.000.—, kar je za uboge Medjimurce velikansko premoženje. Ker so se delavci zaman pričkali s tovarno, da bi jim vse to plačala, so se obrnili na svojega zastopnika. Ko pa je tovarno delavski zastopnik opominjal, je hitro vse plačala. Delavci so največ sami krivi, da je v tej tovarni tako daleč prišlo, ker so zapustili svojo organizacijo. Mislimo, da jih bo to izučilo in da se bodo zopet povrnili vsi delavci v svojo strokovno organizacijo, ki je bila svojčas ponos mariborskega delavskega gibanja. Prej ne bo reda v Derwuschkovi tovarni. Delavci, branite svoje pravice, ki vam gredo po zakonu! Saj se vam itak še vkljub temu dovolj slabo godi.

Kaj pa je zopet s stavbenikom Živcem? Delavci, ki živijo iz rok v usta, se pritožujejo, da že več mesecev niso dobili svoje zaslužene mezde. Delavci, stopite vsi v svoje strokovne organizacije, pa se takšne krivice ne bodo ponavljale. Edino Strokovna organizacija Vas lahko brani pred takim izkoriščanjem. Vsak delavec sam za sebe je za to preslab.

Pregoreči poročevalec iz Maribora. Beograjska »Politika« poroča 24. t. m. o nevihtah in povodnjih po Sloveniji. Med drugim pravi, da je bila prošli torek zvečer v Mariboru taka poplava, da so morali ognje-gasci reševati ljudi iz poplavljenih hiš. Tu pa nismo nič takega videli.

Ceneno meso. V sredo, dne 30. avgusta 1933, se bo prodalo od 8. ure naprej 180 kg govejega mesa na stojnici za oprečeno meso pri mestni klavnici, in sicer kg po Din 5.—.

S. K. Svoboda, Maribor, priredi v soboto, dne 2. septembra, izlet v Gradec, kjer bo nastopil v revanžni tekmi proti graškim občinskim nastavljenjem. — Potovalo se bo z avtobusom! Odhod bo v soboto, dne 2. septembra, ob pol 13. uri (pol 1. uri) izpred Delavske zbornice, Maribor, Sodna ul. 9. — Opozorjamo vse sodruge, ki se udeležijo tega izleta, da pridejo točno ob napovedani uri pred Delavsko zbornico. — Opozorjamo dalje vse izletnike, da si kupijo šilinge tuka, ker se našega denarja ne sme nositi v inozemstvo!

Načelnik zločinskih cigánov na Dravskem polju obstreljen. Že delj časa je po Dravskem polju, v Dravski dolini in v okolici Varaždina strašila tolpa cigánov, ki ima

Naročniki, pozor!

Današnji številki smo priložili poštne položnice ter prosimo vse one p. n. naročnike, ki so v zaostanku z naročnino, da isto nemudoma poravnajo, ker le na ta način bomo v stanu, naš list vzdrževati in ga tudi redno dostavljati. — Vse one pa, ki so naročnino že poravnali, prosimo, da si poštne položnice shranijo in jih porabijo prihodnjic. — Uprava.

več tatvin, vlomov, požigov in celo umorov na vesti, vendar se jim dolgo ni moglo do živga. Njih poglavar je bil 25 letni cigan Baranja, lep in zastaven fant, v katerega so bile ženske po vaseh zaljubljene in so ga obveščale o nevarnostih, ki so mu pretile in radi tega se je pravici lahko tako dolgo izmikal. Rojen je bil na Hrvaškem, pristojen pa v Cirkovce pri Pragerskem. Zadnji petek so pa varnostni organi zvedeli, da se Baranja s svojimi tovariši skriva v braunšvejskem gozdu. Takoj se je odpravila žandarmerija iz Maribora in Ptuja na zasledovanje in jih je res našla. Cigani se pa niso dali kar tako in vnela se je bitka, pri kateri je bil Baranja težko obstreljen, medtem ko so se ostali razbežali. Nezvestnega so prepeljali v mariborsko bolnico, kjer se je toliko zavedel, da so ga mogli zaslišati. Priznal je zločine in izdal svoje tovariše, ki jih sedaj iščejo. Baranja bo težko ostal živ.

Dolgoprstneži na Mariborskem otoku. Že ponovno se je zgodilo, da zlikovci s ponarejenimi ključi odpirajo v kabinah, ko se kopalci nahajajo zunaj pri bazenih, omarice in pokradejo razne vrednostne predmete. Uprava kopališča opozarja kopalce, da jamči le za one predmete, ki se izroče njej v varstvo.

Prednaznanilo. Pevski odsek pekov v Mariboru priredi v soboto, dne 7. oktobra 1933 v Gambrinovi dvorani »Koncert koroških pesmi« pod vodstvom g. Josipa Križmana. Delavska društva v Mariboru in bližnji okolici se naprošajo, da ta dan ne prirejajo drugih prireditev. Odbor.

Delavski zlet na Boč.

V nedeljo, dne 3. sept., torej to nedeljo, se vrši delavski zlet na Boč, katerega se udeležijo sodrugi in sodružice iz Maribora, Rogaške Slatine in Ptuja. Odhod iz Maribora z jutranjim osebnim vlakom ob 5.24 do Poljčan. Vabljeni so zlasti tudi kolesarji, ki se naj peljejo tako iz Maribora, da bodo tudi do prihoda vlaka ob 6.15 v Poljčanah in se potem podajo skupno na Boč. Sodrugi in sodružice iz Rogaške Slatine in Ptuja pa pridejo z druge strani istočasno na Boč. Prehrano si naj vzame vsak s seboj. Povratek v Maribor z vlakom ob 17. uri iz Poljčan. Izlet se vrši le ob lepem vremenu. Na svidenje vrh Boča!

Ptuj.

Na državni meščanski šoli v Ptujju se vrši vpisovanje: v I. razred v petek, dne 1. septembra in v soboto, dne 2. septembra; v II., III. in IV. razred pa 3. in 4. septembra t. l. v zbornici zavoda. Začetek rednega pouka pa v ponedeljek, 11. septembra. Tiskovine in vse informacije glede vpisa se dobe v šoli, v ravnateljevi pisarni.

Krušne cene. Kakor doznavamo, je mestno načelstvo Ptuj izdalo odlok, da veljajo od 25. t. m. naprej sledeče cene za kruh, in sicer kg belega Din 4.—, kg polbelega Din 3.50, kg črnega Din 3.—. Pozdravljamo ta sklep, ki bo zadovoljil kupujoče občinstvo in tudi gg. pekovski mojstri bržčas le ne bodo »preveč« prizadeti, saj bodo smeli še v naprej prodajati žemlje kg po Din 10.—.

Splošna delavska strokovna zveza ustanovljena. Pozdravljamo novoustanovljeno podružnico »Splošne delavske strokovne zveze v Ptujju« željo, da bi nje delo rodilo mnogo uspehov v borbi za delavske pravice.

Zabukovca.

Pevski odsek »Svobode« v Zabukovci priredi dne 3. septembra ob 3. uri popoldne na vrtu sodruga Ivana Zupanca pevski koncert. Sodeluje tudi orkester »Svobode«. — Članstvo bližnjih podružnic se vljudo vabi. Sodrugi! Žrtvujte se za delavsko solidarnost in posetite koncert polnoštevilno. Družnost.

Marenberg

Ubogi hmeljarski obirači. Tukaj so začeli prejšnji teden s hmeljsko trgatvijo, ki bo zelo uspešna. Hmelj ima letos krasno smaragdno zeleno barvo. Mnogo hmeljarjev pa ima še tudi lansko zalogo, katero bodo lahko sedaj tudi prav dobro prodali. Cene hmelja namreč vedno rastejo, saj že stane 100 kg 85.— Din, torej ogromno več kot lansko leto. Kljub temu pa so lastniki hmeljskih nasadov letos vzle porasli ceni živčaja, medzo obiračem celo znižali. Medtem ko so zaslužili obirači lansko leto še po Din 2.— od mere pri hrani, jim plačujejo letos samo Din 1.75.—, a brez hrane. Dobriček hmeljarjev bo torej ogromen, a ne samo s povišanjem prodajnih cen, ampak povrh tega še tudi na račun revnih delavcev obiračev, najrevnejših med revnimi. To je strahotno. Kaj ni med temi reveži toliko zavednosti, da bi se organizirali in zoperstavili takšnemu izrabljanju? Delavci in delavke, združite in uprite se takšni, človeka nevredni mezdi. Lastniki hmeljskih nasadov so po veliki večini sami premožni ljudje.

Koroška Bela.

Še nekaj zanimivosti o otvoritvi našega vodovoda. Zadnje naše poročilo o otvoritvi vodovoda pri nas je naše klerikalce precej zbudilo in je še bolj prikazalo petkovo »Slovenec« poročilo o tej stvari v pravi luči, kakor je bilo to že dotlej jasno. »Slovenec« je skušal namreč v petek, dne 18. t. m. zvrniti lastno blamažo ob otvoritvi občinskega vodovoda pri nas na druge, vendar mu to nikakor ne bo uspelo. Dejstvo je, da je sam g. župnik bil predsednik vodovodnega odbora, potem pa mu ni hotel dati niti blagoslova na pot v življenje. Teга dejstva ne bodo izbrisali nobeni izgovori zaradi plesa in veselice, kajti za veselico so bili na Beli vsi razen njega samega in pa tajnika gasilcev g. Vidica. In za ples so še kljub župnikovi demonstraciji mnogi, saj so n. pr. teden dni pozneje, na semenj in žegnanje na Beli v nedeljo, dne 20. avgusta t. l. plesali njegovi pristaši na dveh krajih. — Kot uvod v to ravanje pa je bil pretep, ki se je vršil na sredi vasi in ki je sprivil celo nekoga v bolnico. To bo menda posledica 20-letne kulturne izobrazbe, s katero se tako radi ponašajo in jo drugim očitajo. . . Pa bodi kakor bilo, saj naš namen ni zagovarjati veselice in plesov. Tudi na gasilce so se nekaj spravili, češ, da so imeli nepopolno vajo, ker se jim je preveč mudilo na ples. Mi vemo samo toliko, da se je vaja vršila pod vodstvom in poveljstvom gasilskega župnega načelnika g. Rusa, ki menda že ve, kakšne vaje so pravilne in kakšne ne. Belčani imajo z blagoslovitvijo eno komedijo več.

Razno.

65 koncentracijskih taborišč za politične jetnike se nahaja v Nemčiji s približno 60.000 jetniki. Enako število se jih pa še nahaja po drugih zaporih in ječah.

Organe mrtvih presajajo na žive. To zna ruski zdravnik profesor Vorony. Neka ženska v Harkovu je izvršila samomor z nekim strupom, ki ji je popolnoma razjedel obisti in bi morala vsak čas umreti. Vorony pa je hitro odločen izrezal nekemu moškemu, ki je malo preje umrl, njegove zdrave obisti in jih je vžil ženski, potem ko je njene odstranil. Operacija se je popolnoma posrečila. Vsite obisti so takoj začele delovati. Na ta način bodo skušali izvršiti v prihodnje operacije tudi z drugimi organi.

Sedemletni poglavar vlomilcev. V Beogradu so te dni po večdnem iskanju našli zlikovce, ki so pri belem dnevu vlomili v neko trgovino na Terazijah, najpomembnejšem delu mesta in odnesli večjo vsoto denarja in blaga. Našli so jih ponoči speče v barakah neke opekarnice v predmestju in se zandarji niso malo začudili, da je bila to četica raztrganih in prefriganih fantičkov v starosti 7 do 9 let. Njih vodja je bil sedemletni paglavček s pridevkom »Skampolo«, njegov prvi pomočnik pa devetletni »Blisk«. Vzrasli so takorekoč brez prave vzgoje v vele mestnem podzemlju in so poznali vse triko zločinstva in občevali med seboj v pristnem apasškem žargonu. Na vesti imajo mnogo raznih tatvin, goljufij in drugih prestopkov, ki so jih spočetka sicer trdovratno tajili, a preizkušnim metodam policijskega zasliševanja še vendar niso

Strokovno gibanje.

Ptujski pekovski pomočniki za svoje pravice. Pogosto se čita v meščanskih časopisih in sliši v javnosti, da poseduje naša država moderno socialno zakonodajo, tako je informiran tudi zunanji svet in vsi, ki ne poznajo поближе položaja našega delovnega ljudstva in so mnenja, da smo silno napredni. Res je, marsikaj lepega je napisano. Razni moderni socialni zakoni so zagledali luč sveta. Toda, če se v stvar pogledimo, vidimo, da na žalost naš delavec nima domala nobenih socialnih pravic. Delavstvo, izpostavljeno temu brezmejnemu izkoriščanju, si skuša zato potom svojih razrednih organizacij (ki so edine resnične zaščitnice delavstva) priboriti vsaj najvažnejše socialne pravice. — Z veliko požitvovnostjo in po hudih borbah so si živilski delavci priborili nedeljski počitek. Vsaj en dan odmora v tednu, ko ni treba žrtvovati dolgo noč za težko in naporno opravljanje dela v pekarni. V Ljubljani, Mariboru in Celju, ki so glavna mesta naše banovine, je bil vpeljan že davno nedeljski počitek. V drugih mestih in na deželi nedeljskega počitka pekovski vajenci in pomočniki kljub zakonitemu predpisu še danes ne poznajo. — V poslednjem času so se zdrinili tudi ptujski pekovski pomočniki, se organizirali in tako končno dosegli svoj tedenski odmor v obliki ponedeljskega počitka. Radi tega nima Maribor ob nedeljah, Ptuj pa ob ponedeljskih svežega peciva. Bilo bi torej vse v najlepšem redu, da se ni znašel nekdo, ki skuša to izrabljati v svoj prid. Pekarna Scherbaum, ki ji očitno ni mar tedenski počitek pekovskih pomočnikov in vajencev, je pričela z avtomobilom pošiljati nekaj vreč svežega peciva v Ptuj. To postopanje je seveda razburilo pekovske pomočnike v Ptuj, ki niso mogli mirno gledati to konkurenco s prozornim namenom, ker bi to lahko škodovalo težko priborjenemu nedeljskemu počitku. Kakor neradi, so se odločili in segli po samoočrambi ter nekega dne odvzeli pecivo, ki ga je poslala pekarna Scherbaum za Ptuj. Pecivo so ob splošnem odobravanju občinstva odnesli v društveni lokal. Dogodek bo morda imel posledice, toda splošno mnenje je, da so ravnali pomočniki pravilno in niso s tem dejanjem zakrivil ničesar protizakonitega. Pomočniki so s tem dejanjem branili le svoj tedenski odmor, ki jim po zakonu pripada. Pozivamo merodajno ptujsko oblast, da zaščiti pekovske pomočnike in vajence in jim zagotovi njih zakoniti tedenski odmor, a trdijo Scherbaum prepove dovoz svežega peciva iz Maribora v Ptuj. Pekovski pomočniki v Ptuj, organizirani v razredni strokovni organizaciji živilskih delavcev, bomo nadaljevali vsiljeno nam borbo vse dotlej, dokler nam ne bo trajno zagotovljen zakoniti tedenski počitek. Naš živi razredna zavest pekovskih pomočnikov, naj živi razredna organizacija živilskih delavcev Jugoslavije. Ptujski pekovski pomočnik.

Okrog procesa o požigu Reichstaga.

Mednarodna preiskovalna komisija o požigu Reichstaga, ki jo tvorijo priznani mednarodni pravniki in humanisti, je izjavila, da ima v rokah dokumente, s katerimi bo dokazala, da sta komunisti Thälmann in Torgler, kakor tudi obtoženi trije bolgarski dijaki, nedolžni. Višji nemški državni pravdnik dr. Werner je pisal francoskemu pisatelju Romainu Rollandu, predsedniku te mednarodne komisije, naj bi mu te dokumente poslal. Romain Rolland je iz Švice odgovoril dr. Wernerju, da komisija odstopi svoje akte pod sledečimi pogoji: nemško višje državno pravdnništvo naj v tem procesu jamči za prosto izbiro zagovornikov po obtožnicah, dopustitev tudi inozemskih zagovornikov, ki si jih obtoženci izberejo. Pravico zagovornikom prostega vpogleda v akte. Pravico obtožencem, da smejo brez navzočnosti tretjih oseb razgovarjati s svojimi branilci. Javnost obravnav skozi ves proces. Prosto sprejstvo in popolna osebna varnost pred, med in po procesu za branilce in za priče, ki bi jih mednarodna komisija pozvala. Povabilo in pripustitev vseh

LJUBLJANSKI VELESEJEM

„LJUBLJANA V JESENI“

2.—11. SEPTEMBRA 1933

KULTURNA IN GOSPODARSKA RAZSTAVA

RAZSTAVIŠČE OBSEGA 40.000 m²

Jugoslav. veterinarska razstava. — Razstave „Slovenska cerkev“, Misijonsko-etnološka in Umetnostna slov. Madon. — Razstave vina, sira in mleka, medu, zelenjave, sadja in semen. — Vrtnarska razstava dalij. — Razstavi goveda montažonske pasme 2. in 3. IX., in koz ter ovac 5.—11. IX. — Gospodinska razstava. — Etnološka razstava Timoške pokrajine. — Industrija, obrt (Spec. pohištvo). — Konkurenca jugoslav. harmonikarjev 8. IX. — Zabašiče — Variété

Polovična voznina na železnih — Popust na parobrodih

Legitimacije se daje pri bilietarnah Putnika, vseh večjih denarnih zavodih, župnih in občinskih uradih.

prič, ki jih je komisija predlagala ali jih še bo predlagala. Zagotovilo, da bodo smeje priče, ki so v službi nemške ali kake druge države, svobodno izpovedati. Da se akti procesa dostavijo mednarodni preiskovalni komisiji. — Kar bi bilo v vsaki drugi državi z urejenimi pravnimi razmerami samo ob sebi umljivo, to mora mednarodna preiskovalna komisija od nemške države šele pod garancijami zahtevati.

Delavski otroci med delavci ...

(»Trboveljski Slavček« na Jesenicah)

Že v juliju smo jih pričakovali. Saj veste, kako pričakuje proletarec proletarca, zlasti proletarca, za katerega ve, da strada in da bje odločen boj s kapitalom... In tako so Jeseničani delno iz solidarnosti in proletarske ljubezni, delno iz sočustvovanja in želje po pomaganju svojim bednim trboveljskim tovarišem, komaj čakali, kdaj pride ta delavska deca.

Toda človek obrača, bog obrne... In ta bog sta bila to pot kruh in borba zanj. Proletarske matere, lačne kruha, so šle v Trbovljeh na cesto in pred rudnik, zahtevajo kruha in pravične delitve borihih grizljajev. Tak čas tudi ni primeren za to, da se ponese med svet pesem, izraz ljubezni in radosti človekove. Pa so mali pevčki ostali doma... Jeseničani so jih pa čakali in obenem pridno nabirali za njih očete po blokhi Strokovne komisije in brez njih podpore. Bratovska skladišča 25.000 Din, blokhi Strokovne komisije nekaj nad 5.000 Din, dasi tega oni, ki so sestavljali statistiko o raznih darovih, niti videli niso.

Črni revir se je pomiril in Slavčki so odšli na pot. Tudi na Jesenice, k proletarcem, pridejo. Pripravilo je pot društvo Soča, kot društvo rojakov g. pevovodje Slavčkov. In h komu se je obrnilo za podporo: k proletarcem seveda! In kdo je podprl delavske otroke: delavci! Delavske žene in dekleta so pripravile vse, kar je bilo treba za prenočevanje in sprejem, delavska godba je sprejela Slavčke, in v prostorih delavskega združnega Kina so Slavčki peli pesem Jeseničanom. Samo pogled na kolodvoru: sapna delavska mladina in starejši delavci in njih žene so prišli pozdraviti otroke svojih tovarišev. In kdo še: nekaj odbornikov in članov Soče, neopredeljena pevska zbor »Sava« in »Sloga«, pa še nekaj ljudi, ki jih je dovolj povsod, kjer je kaj takega. Pa se delavci niso kazali, niso se rinili v ospredje, zaradi tega jih dopisnik nekega lista menda tudi ni niti videl, čeprav jih je bilo 90 odstotkov. Poslali so samo svoje otroke, otroke članice Zveze delavskih žena in deklet in ta proletarska deca je okrasila otroke trboveljskih proletarcev s cvetkami v znak dobrodošlice. Ti jeseniški otroci so že tedaj sklenili priateljstva in stopili v stik s trboveljsko mladino.

Ta sprejem na kolodvoru je bil tih, toda tembolj iskren.

Kako se je deca naših delavcev sukala okrog trboveljske mladine! In kako kmalu so začeli naši otroci za trboveljske barantati. Namreč: kdo bo pri kom spal. Še predno so prišle matere, so bili že vsi odbrani in lahko rečemo — Slavčkov je bilo premalo! Nekatere rodbine, ki so najprej vzele dva, so prosile potem za tri ali štiri in mnogi — zlasti od boljših krogov —, ki se prej sploh niso prijavili, so hodili potem po enega otroka. Toda bili so že vsi izbrani in sporazumno oddelani, otroci so si jih izbrali kar sami, in potem po koncertu so odhajali po trije, po štiri, po dva k eni rodbini, ne več trboveljski in jeseniški otroci, nego ljubeči se in spoprijateljeni proletarski otroci. In nikomur ni bilo te poti in te noči žal, niti nam, niti Trboveljčanom!

Bili so trije koncerti na Jesenicah. V ponedeljek po visokih cenah, ki naj krijejo režijo, za gospodo... V torek dopoldne za delavstvo po zmernih cenah. Vmes pa za... v jeseniški cerkvi brezplačni koncert. Na ta račun je slišati po Jesenicah že nekaj dovtipov... Toda jeseniški proletarci so si opredelili in — za sebi namenjenega — priznali koncert v torek dopoldne. Zaradi tega je bil tudi najbolj prisrčen.

Množice se zgrinjajo proti Delavskemu domu na koncert, katerega vstopnina je bila objavljena šele ponoči. Marsikdo pač ne more, ker ta dan na Jesenicah ni praznik. Samo nekateri obrati stojijo, tam, kjer je pa elita našega delavstva, tam pa obratujejo: martinarna, hladnodelna, valjarna, žična valjarna, Javornik... Pa je vendar kmalu dvorana že prepolna, mnogo bolj kot dan poprej. In kako svečano razpoloženje! Vidiš stare proletarce poleg mladih sodrugov, stare mame poleg mladih sodružic, nje, ki nikdar ne pridejo na kako slično prireditev: vse gre za izrazito solidarnost trboveljskim trpinom.

(Konec prihodnjic.)

Cigavo je truplo frančiškana, ki je štirikrat menjal vero. V Sarajevu so imeli zadnje dni zanimiv proces: umrl je tam bivši frančiškanski redovnik dr. Mišo Blažević. Pred štirimi leti je slekel frančiškansko kapuco, prestopil v starokatoliško vero in se je oženil. Čez dve leti potem je prestopil v protestantsko cerkev, v kateri pa tudi ni ostal dolgo in je zopet prestopil v pravoslavno vero. Na smrtni postelji pa je baie zopet zaprosil za sprejem nazaj v katoliško cerkev, a preden je prišlo za to odobrenje, je umrl. Sedaj sta se pa začeli za njegovo truplo pripraviti pravoslavna in katoliška cerkev, od katerih ga je vsaka hotela imeti na svojem pokopališču. Ležal je štiri dni v mrtvašnici in ker je začel že smrdeti, so ga končno na povelje policije pokopali na pravoslavnem grobišču. Pokojnikova rodbina, ki je katoliška, in katoliška cerkev so pa zahtevale ekshumacijo in prenos trupa na katoliško pokopališče, češ, da je pokojnik pred smrtjo v navzočnosti prič izrazil željo vrnitve h katoliški veri. Končno je oblast tež zahtevi ugodila in sedaj ima nestanovitni frančiškan menda mir.

Pristopajte k zadrugi

„Delavski dom“

r. z. z. o. z. v Mariboru

Pristopnina znaša 5 Din, delež 125 Din. Vsak delavec, delavka naj smatra za svojo dolžnost da bo član te delavske zadruge.

Vsi letni naročniki „Radiowelt“ dobe

14 karatno originalno ameriškansko

zlatoto nalivno pero

ali pa Kürschnerjev ročni leksikon, (900 strani, 32 tabel) ali eno prvovrstno radijsko cev.

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled „Radio“ „Welt“. Naroča se Administration der „Radio“ „Welt“ Wien I, Pestalozziggasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, interesantne slike in ima lepo urejene poučne tehnične članke.

Prvovrstno blago po nizkih cenah dobite v novootvorjeni

TRGOVINI „DELAVSKE DOM“

r. z. z. o. z.

Maribor, Frankopanova ul. 1.

Delavke, delavci, kupujte svoje življenjske potrebščine v svoji trgovini.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. - Telefon štev. 2324.